

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatum Serie Vigesimo-Octavo De Matrimoniis, &
Sponsalibus, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Vnde dicatur Matrimonium: Et quid sit. Pun. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76659)

conditio, merito obligatur soluere profecturo expensas, si quas in parando itinere fecit; quippe non in sui fauorem, sed in fauorem dantis pecuniam supponentur factae. Secus vero est in sponsalibus, in quibus aequalis est utriusque sponsi conditio, uterque enim iuste resiliere potest impedimento apposito, vel religionis ingressu. Non igitur ex vi iuris positui vnus alteri obligatur expensas soluere. Ex natura autem contractus haec obligatio non inferitur necessario, siquidem potest fieri absque eo quod vnus alteri ad praedictas expensas obligetur, quinimo sic videtur fieri, dum haec obligatio non exprimitur, & ius liberè resiliendi cuiuslibet est concessum. Et per haec sic satis oppositae rationi.

PUNCTVM XXXIV.

Qualiter puella in loco tuto constituenda sit, cum ab alio exigitur pro sponsa?

- 1 Quoties est timor alicuius violentiae, si in domo parentum existat puella, debet iudex eam in loco tuto constituere.
- 2 Ibi constituta examinanda est interposito iuramento de fide data.
- 3 Examinata puella, si nubere velit vno contentente, statim ei tradenda est, secus si negauit fidem datam.
- 4 Idem est dicendum, si in potestate matris, vel tutoris existat.

1. **P**restigi exigi à duobus simul contententibus de fide data, vel ab vno tantum. In vtroque casu si probabilis sit timor alicuius violentiae, si puella in domo parentum, seu consanguineorum commoretur, potest, & debet iudex Ecclesiasticus eam in loco tuto, vt in Monasterio Monialium, vel alia domo constituere, quia ad ipsum pertinet, ne damnum innocenti inferatur, neque matrimonia coadè fiant, sicuti habetur cap. cum locum. 1. 4. de sponsalibus. & tradit ibi Abbas, Praepositus. & Doctores communiter.

2. Constituta puella in eo loco examinanda est à Iudice interposito iuramento de fide data cuiusque ex illis duobus viris fidem dederit? factaque illius declaratione non statim illi viro tradenda est, tamenque velis, sed concedendum est alteri colliganti tempus probandi prius sibi fidem datam esse, & iuxta illius probationem causa decidenda est, interim tamen permanere debet puella in eo loco, vt colligitur ex dicto cap. cum locum; ibi: Facias puellam de cuius matrimonio queritur in domo, in qua nihil eam timere oporteat honeste teneri, donec praedicta causa terminata fuerit, & sententia sine contradictione cuiusque valeat executioni mandari, & notauit Gutierrez de matr. cap. 37. post. med. vers. rursus num. 3.

3. Quod si vnus tantum contentens, sitque probabilis timor violentiae, vel ab ipso, eiusque consanguineis, vel à puellae parentibus: constituta in loco tuto, neminique suspecto examinanda est, cuiusque liber consensus explorandus. Quo explorato si nubere velit contententi statim absque vlla mora iudex Ecclesiasticus sumptaria informatione nullum inter ipsos impedimentum adesse, eos coniungat, vel coniungi faciat. Verum si ipsa fidem assertam negauerit, remanere debet in deposito, quousque sententia ferenda sine contradictione cuiusque executioni mandari possit, iuxta praedictum Textum cum locum. Probabile tamen est (vt inquit Gutierrez. dicto cap. 37. num. 3. circa finem.) reddi posse parentibus interim dum his agitur, & exactior sponsalium probatio sit, & imposito illis praeepto sub censura, sumptisque fideiussoribus idoneis competentis poenae pecuniariae soluendae, ne durante lite alteri puella nubat, neque ex illo loco exhibi, cuius decreti Parochi illius loci monendi sunt, & sub censuris, aliisque poenis astringendi, ne contra faciant.

4. Ob eandem causam, si mater legitima tutrix filiam impuberem alicui in matrimonio promiserit, remouenda est ab eius consortio, & in loco tuto collocanda, quousque pubes facta liberum consensum de matrimonio contrahendo praestet, quia existens sub potestate matris tutricis praesumi potest coadè consenturaci, cui à matre promissa est. Sic Paul. de Castro, conf. 127. volum. 1. Couaruu. 4. de reat. al. 2. part. cap. 3. §. 6. num. 2. Gutierrez. dicto cap. 37. vers. in tertio casu.

Qui censent ob praedictam causam non esse matrem à tutela remouendam, tamen ab educatione filiae remoueat.

DISPUTATIO II.

De matrimonij essentia.

PUNCTVM I.

Vnde dicatur matrimonium: Et quid sit?

- 1 Vnde dicatur matrimonium?
- 2 Matrimonium multipliciter sumitur. Et eius definitio propria expenditur.
- 3 Satisfit obiectioni, Et declaratur, qualiter Beatissima Virgo matrimonium contraxerit?
- 4 Triplex est matrimonium.
- 5 Quo tempore matrimonium est institutum in ratione contractus?
- 6 Quo tempore in ratione Sacramenti, Et à quo fuerit institutum?
- 7 Matrimonium Sacramentum virtutem habet conferendi gratiam ex opere operato.

MATRIMONIUM dicitur teste Aug. lib. 19. contra Faustum, c. 26. & Aulo Gellio lib. 18. c. 6. quia foemina nubit, vt mater efficiatur, Vocatur connubiū, seu nuptiae, quia virgo quasi sub obtrectu, & velatur cum nubit in signum subiectionis viro, & erubescencia, iuxta illud Gen. 20. Hoc erit in velamen oculorum ad omnes qui tecum sunt. Fateor tamen nuptias potius solemnitate, & celebritate contractus coniugalis, quam ipsum coniugium, significare, vt dixit Velembeg. in para. tit. de ritu nuptiar. num. 1. Denique appellatur coniugium, quia duos in carne vna coniungit. Quod si roges, quare matrimonium potius à matre nomen accepit? Plures congruentias adducit Nicol. Motius de matr. in princ. num. 1. duae mihi videntur potissimae. Prima, quia prolis, ad quam matrimonium dirigitur mater certa parens est. leg. 5. ff. de in ius vocando, cum tamen legit pater incertus sit. leg. filium ff. de his qui sunt sui, vel alien. iuris. Secunda, quia foemina in matrimonio grauius onus sustinet, quippe prolem in vtero, & extra vterum sua lublstantia alit, donec per se quodammodo stare possit.

2. Deinde matrimonium aliquando sumitur pro iplo contractu, quo sponsi sibi inuicem mutuum in corpora potestatem concedunt ad matrimonij vsum, frequentius tamen pro ipsa potestate, & sic sumptum communiter definitur. *Coniunctio maritalis viri, & foeminae inter legitimas personas in diuina vna, consuetudinem retinens, vt colligitur ex Modestino leg. 1. ff. de ritu nuptiar. §. 1. in stir. de patria potest. cap. illud, in fine de praesumpt. & in summa 17. q. 2. leg. regia. tit. 1. part. 4. & tradunt omnes Doctores apud Couaruu. in 4. de reat. 2. part. in princ. num. 1. Matien. leg. 5. compilat. in Rub. tit. 1. num. 1. Thom. Sanch. lib. 2. de matr. disp. 1. n. 1. Bassi. Ponce lib. 1. de matr. cap. 2. Dicitur Coniunctio maritalis, quia ex mutua traditione manent coniuges vniti, & ligati, & quasi vnum effici. Viri, & foeminae, vt exprimitur persona coniungendae, quae debent esse legitimae, hoc est nullo impedimento astrictae. *Individuam vnae consuetudinem retinens*, id est insolubile: in quo matrimonio ab aliis contractibus longè differt, qui mutuo consensu celebrati mutuo consensu dissoluantur, non sic matrimonium ex Diuina institutione: tum vt proles apius generetur, & educetur: tum vt coniunctio Christi cum Ecclesia significetur.*

Verum quia praedictus contractus à Christo Domino in Sacramentum eleuatus est, sic placet Toledo lib. 7. sum. cap. 5. esse definiendum, vt sit contractus viri, & foeminae legitimus quo mutua corporum potestas traditur gratiae spiritualis collatae consentit Gregor. de Valen. 4. de disp. 10. quast. 1. part. 1. Bassi. Ponce lib. 1. de matr. cap. 2. num. 10.

3. Quod si obiecias. Beatissima Virgo voto castitatis astricta teste August. lib. de virginis. cap. 4. ex Diuino mandato (aliter enim non poterat) matrimonium contraxit cum Ioseph, Math. 1. Lucae. 2. cui tamen non viderit in sui corpus potestatem ad copulam concessisse: ergo de essentia matrimonij non est haec potestas. Respondeo cum Gratiano in cap. beata 27. q. 2. Beatissimam Virginem concessisse Ioseph praedictam potestatem, sed quia Diuino Spiritu secuta erat ea potestatem nunquam fore vsurum, potuit matrimonium contrahere; quia de essentia matrimonij non est generatio, sed potestas ad generandum, & consequenter neque consensus in generationem, sed in illius potestatem. Quod si iterum obiecias, saepe coniuges non possunt sibi mutuo petere, nec reddere debitum, vt contingit cum confirmato matrimonio ex communi consensu professionem in religione approbata emittunt, & tamen matrimonij perseverant. Ergo matrimonij non est potestas ad vsum generationis. Respondeo negando consequentiam, quia vere potestatem habent tamen extrinsecè impedi

PUNCTUM II.

Quæ matrimonia sint Sacramentum?

- 1 Post Christi institutionem matrimonium à fidelibus contrahitur esse Sacramentum.
- 2 Affirmant aliqui matrimonium fidelium non solum in fieri, sed in facto esse verum Sacramentum.
- 3 Verius est in facto esse verum Sacramenti rationem non habere, & satis obiecti.
- 4 Aliqui affirmant posse fideles matrimonium contrahere, quia Sacramentum suscipiant.
- 5 Verior est opposita sententia.
- 6 Soluuntur rationes contrariæ.
- 7 Negant aliqui matrimonium fidelium per procuratorem contrahi esse Sacramentum.
- 8 Oppositum tenendum est.
- 9 Satis fundamentis oppositis.
- 10 Affirmat Sorus fidelem baptizatum contrahentem cum infideli suscipere verum Sacramentum.
- 11 Oppositum certum est.
- 12 Satis rationi contraria.
- 13 Communis sententia defendit utroque coniuge infideli ad fidem converso eorum matrimonium suscepto baptismum fieri Sacramentum.
- 14 Verius existimo nunquam Sacramentum effici.

1. **T**amet si matrimonia legis naturæ, & scripturæ sint Sacramentum latè & minus propriè, quatenus erant signa coniunctionis Dei cum homine per gratiam, ut colligitur ex cap. gaudemus de Diuortijs, cap. debium, de bigamis, & tradit Leo epist. 92. ad Rusticum, Augusti lib. 2. de nupt. cap. 2. t. Ar cum virtutem non haberent sanctificandi coniuges ante Christi institutionem; ea de causa propriè Sacramentum non debent nuncupari. Post institutionem verò Christi illud solum matrimonium Sacramentum est, quod est à fidelibus, hoc est à baptizatis susceptum; nam cum baptismus ianua sit, & necessaria dispositio ex Diuina institutione ad reliqua omnia Sacramenta suscipienda; nequit vllus qui baptizatus non sit Sacramentum matrimonij suscipere, tamen in matrimonium copuletur. Neque obstat, quod Innocent. III. in cap. veniens de clerico non baptizato dixerit non baptizatum suscipere posse matrimonium, & Eucharistiam: id enim intelligi debet de susceptione matrimonij in ratione contractus, & de susceptione Eucharistiæ materiali non formali. Præterquam quod ibi Innocent. non definiendo, sed dubitando ea verba protulit, sicuti aduertit Rebelle. lib. 2. de matr. q. 3. n. 16. Basil. Ponce, lib. 1. cap. 6. n. 5.

2. **S**ed, An ipsum matrimonium fidelium non solum in fieri, sed in facto esse sit verum Sacramentum? nonnulla est difficultas. Affirmant esse Bellarm. lib. 1. de matr. cap. 6. Sanch. lib. 2. disp. 5. num. 7. Ferdinand. Rebelle. lib. 2. de matr. q. 4. Paul. Laym. lib. 5. tract. 10. 2. part. cap. 2. num. 4. Ducuntur quia celebrato matrimonio coniuges inter se perpetuò vniunt, & copulati significant vniionem Christi cum Ecclesia, vel Verbi cum Natura Humana. Quinimo matrimonium in fieri hanc vniionem significare non potest, cum citò transeat. Nec mirum hoc esse debet, cum Eucharistia non tantum in fieri, sed in facto esse Sacramentum sit.

3. **C**æterum omnino dicendum est matrimonium in facto esse verum, & propriam Sacramenti rationem non habere. Nam Sacramentum à Christo institutum est signum prætium gratiæ sanctificantis, id est, quod suo vfu ex opere operato suscipientem sanctificet, ut dixit Conci. Florentin. in decreto Eugeny, & colligitur ex Trident. sess. 7. per totam. At coniuges vlu matrimonij non sanctificantur ex opere operato, ut ferè omnes Doctores contendunt. Ergo matrimonium in facto esse Sacramentum, propriè non est: sic docuit Coninch. disp. 24. dub. 2. num. 11.

Neque obstat, quod matrimonium in facto esse significet vniionem Christi cum Ecclesia, quia id solum probat esse Sacramentum, sumpto Sacramento latè pro signo rei sacræ diuinitus instituto, non tamen probat esse propriè Sacramentum, quatenus est signum prætium gratiæ; hoc enim habet matrimonium, quatenus fit, non quatenus factum est. Secus est de Eucharistia, quæ quatenus fit non Sacramentum, sed sacrificium est, facta verò Sacramentum est, quia suo vfu ex opere operato suscipientem sanctificat.

4. **P**osito autem contractum ipsum matrimonij à fidelibus factum Sacramentum esse. Dubium est primum, An possint fideles matrimonium contrahere, quin Sacramentum suscipiant? Affirmant Ferdinand. Rebelle. de oblig. 2. part. lib. 2. q. 5. concl. 1. Vazq. t. 2. in 3. p. disp. 138. c. 5. Basil. Ponce, lib. 1. cap. 9. num. 3. Galpar Hartado, lib. de matr. disp. 3. difficult. 19. Mouentur, quia neque ex Conciliis, neque ex Patribus, aut Sacra Scriptura constat Christum Dominum ita coniunxisse Sacramentum contractui matrimonij fidelium, quin ipsi

impeditam ob castitatis votum, sicuti si à Superiore ob aliquas causas esset illis copula prohibita, prohibitio non tollit potestatem, esse vlium impediatur. Quare sic impediti peccarent contra Superiors præceptum, vel votum, sed non contra iustitiam, cum re propria vterentur, est enim accessus ad suam non ad alienam.

4. **T**riplex est matrimonium, legitimum, ratum, & consummatum. Legitimum est, quia secundum leges fit, seu legitimum consensu contrahitur, quod commune est omni matrimonio, tam in lege naturæ, quam gratiæ. Ratum appellatur, qui Sacramento fidei, scilicet baptismi signatur, sicuti definiuit Innocent. III. cap. quanto de Diuortijs ibi. Nam esse matrimonium verum inter infideles existat, non tamen est ratum, inter fideles autem verum, & ratum existit matrimonium, quia Sacramentum fidei, quod semel est admissum nunquam auincitur, sed ratum efficit coniugij Sacramentum, ut iam ex coniugij illo durante perduret. Consummatum verò nuncupatur, quia copula subsequente consummatur, & perficitur, sicuti venditio traditione rei venditæ. Præterquam quod matrimonium legitimum fauore fidei solui potest, cum alter ad fidem conuertitur alio tenente, ratum verò professione ad fidem conuertitur alio tenente, ratum verò professione legitimum, ac consummatum nunquam dissoluitur, ideòque ex Innoc. III. in e. debium, de Bigamis, & Eugenio IV. in decreto est. Florent. Concilij colligitur matrimonium triplicem significacionem habere, significat enim pr. mo quatenus est legitimum contractus coniunctionem Dei cum anima fidei per gratiam. Secundo quatenus, est Sacramentum signat coniunctionem Christi cum tota Ecclesia per baptismum. Tertio quatenus est Sacramentum consummarum coniunctionem denotat hypostaticam Verbi Diuini cum Humana natura, quæ omni ex parte insolubilis est, sicut matrimonium consummatum.

5. **Q**uando autem matrimonium institutum sit tam in ratione contractus, quam Sacramenti non satis constat. Probabilius est in ratione contractus, & in officium naturæ institutum esse, cum à Deo fuerit Adamus, & Eua creati; nam eo ipso illis fuit concessum posse matrimonium contrahere, & sibi inuicem potestatem in corporis vsum concedere, sicuti tradit Adrian. in 4. quest. 1. de matr. §. quoad primum. Petr. de Ledem. de matr. quest. 4. 1. art. 1. dub. 1. Gab. Vazq. disp. 1. de matr. cap. 1. Basil. Ponce. lib. 1. cap. 3. à num. 3. & colligitur ex capitulo naturæ dicitur. Vt autem nostri parentes eam potestatem, quam ex ipsa natura habebant ad executionem redderent præceptum illis Deus imposuit Genes. 1. cum dixit Crescite, & multiplicamini, quod præceptum executi sunt Genes. 2. cum Adam dixit Eua, Hoc nunc os est ossibus meis, & caro de carne mea. &c. Quibus verbis credibile est ex parte Eue alia familia correspondisse siquæ vtriusque consensum declaratum esse. Contraxerunt igitur matrimonium ante peccatum in officium naturæ, hoc est in generis humani propagationem, post peccatum verò ille contractus, qui antea solum erat in officium naturæ, fuit in remedium concupiscentiæ. Non hoc præceptum non fuit ratum absolute, & indifferenter pro omni tempore, sed pro tempore, quo adfuerit necessitas generis humani propagandi. Cum ergo genus humanum in præsentis fati propagatum sit, cessat huius præcepti obligatio abique prædicti præcepti reuocatione, ut optime aduertit Petr. de Ledem. à quest. 4. 1. art. 1. dub. 1. Basil. Ponce lib. 1. de matr. cap. 4. num. 8.

6. **I**n ratione Sacramenti certum de fide est à Christo Domino esse institutum, ut expressè definitur à Concilio Florentino sub Eugenio IV. in decreto fidei post vniam sessionem, & à Trident. sess. 24. cap. vlt. & pluribus exornant D. Thom. 2. 2. quest. 100. art. 2. & in 4. d. 26. quest. 2. art. 2. in corp. Rebelle. de obligat. instit. lib. 2. de matr. q. 3. Couaruu. 4. decret. 2. p. c. 1. §. vnioco num. 3. Bellarmin. de matr. lib. 1. c. 2. Sanch. lib. 2. disp. 4. Gab. Vazq. disp. 2. de matr. cap. 4. Basil. Ponce lib. 1. cap. 1. per totum. Coninch. disp. 2. dub. 2. numero 14. Paul. Layman. lib. 5. sum. tract. 10. 2. p. cap. 2.

Quando autem Christus matrimonium in Sacramentum eleuauerit incertum est, probabilis est eius insepabilitatem præcepit, & commendauit Matth. 19. dicens: Quod Deus coniunxit homo non separet. Sicuti iudicauit Trident. sess. 24. in prin. Loquens de huius Sacramenti institutione, & tradit aliis relatis Sanch. lib. 2. de matr. disp. 4. Paul. Layman. lib. 5. sum. tract. 10. 2. part. cap. 2. num. 1. Basil. Ponce, lib. 1. cap. 6. Quare cum Ioan. 2. non Sacramentum instituit, sed institutum approbant.

7. **E**x his inferitur eam virtutem matrimonium Sacramentum habere, quæ omnibus Sacramentis nouæ legis inest, scilicet conferre gratiam ex opere operato dignè suscipientibus, ut colligitur ex Tri. sess. 7. can. 6. & 7. & dicitur sess. 24. in prin. An autem existenti in peccato mortali, & bona fide existimanti se contritum esse, cum tamen solum attritus sit primam gratiam conferat, piè credendum ex Dei benignitate. Cum receptum apud Doctores sit Sacramentum suos conferre effectus non ponentibus obiectionem. Hic autem qui inuincibiliter in mortali accedit, obiectionem non est censendus apponere.